

Alexander Elizabeth, *The Venus Hottentot*, w: eadem, *The Venus Hottentot: Poems*, Graywolf Press, Minneapolis 2004.

Arendt Hannah, *Kondycja ludzka*, przeł. A. Łagodzka, Aletheia, Warszawa 2010.

Arendt Hannah, *O kryzysie w kulturze i jego społecznej oraz politycznej doniosłości*, w: eadem, *Między czasem minionym a przyszłym*, przeł. M. Godyń, W. Madej, Aletheia, Warszawa 2011.

Arnheim Rudolf, *Myślenie wzrokowe*, przeł. M. Chojnacki, *Słowo/Obraz Terytoria*, Gdańsk 2013.

Arnheim Rudolf, *Sztuka i percepcja wzrokowa*, przeł. J. Mach, *Słowo/Obraz Terytoria*, Gdańsk 2005.

Bachmann Ingeborg, *Malina*, przeł. S. Błaut, Wydawnictwo a5, Kraków 2011.

Barański Janusz, *O sprawczości przedmiotu (muzealnego)*, w: "Etnografia Nowa" 2011, nr 3.

Barthes Roland, *Światło obrazu*, przeł. J. Trznadel, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2008.

Baudrillard Jean, *Spisek sztuki*, przeł. S. Królak, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2006.

Baudrillard Jean, *Symulakry i symulacja*, przeł. S. Królak, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2005.

Bauman Zygmunt, *Sztuka życia*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2009.

Belting Hans, *Obraz i kult. Historia obrazu przed epoką sztuki*, przeł. T. Zatorski, *Słowo/obraz terytoria*, Gdańsk 2010.

Benjamin Walter, *Dzieło sztuki w epoce jego reprodukowalności technicznej*, w: idem, *Twórca jako wytwórca*, Wydawnictwo KR, Warszawa 2011.

Benjamin Walter, *O pojęciu historii*, w: idem, *Konstelacje. Wybór tekstów*, przeł. A. Lipszyc, A. Wołkiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012.

Bentkowska-Kafel Anna, *Muzeum wirtualne - muzeum bez granic?*, w: "Muzealnictwo", nr 54, Warszawa 2013.

Berlin Isaiah, *Pod prąd*, przeł. T. Bieroń, Zysk i S-ka, Poznań 2002.

Berne Eric, *W co grają ludzie*, przeł. P. Izdebski, PWN, Warszawa 2004. W kręgu muzealnych przedmiotów 180

Beuys Joseph, *Każdy artystą*, przeł. K. Krzemień, w: *Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów*, red. A. Mencwel, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005.

Bierdiajew Mikołaj, *O przeznaczeniu człowieka. Zarys etyki paradoksalnej*, przeł. H. Paprocki, Kęty 2006.

Borusiewicz Mirosław, *Nauka czy rozrywka? Nowa muzeologia w europejskich definicjach muzeum*, Universitas, Kraków 2012.

Bourdieu Pierre, Passeron Jean-Claude, *Reprodukcja*, przeł. E. Neyman, PWN, Warszawa 2012.

Brantly Susan, *Into the Twentieth Century*, w: *The History of Swedish Literature*, red. L.G. Warme, University of Nebraska Press, Lincoln & London 1996.

Breger Claudia, *The "Berlin" Nefertiti Bust. Imperial Fantasies In Twentieth-Century German Archeological Discourse*, w: *The body of the queen: gender and rule in the courtly world, 1500-2000*, red. R. Schulte, Berghahn Books 2006.

- Brier Bob, Mumie egipskie. Odkrywanie tajemnic pewnej starożytnej sztuki, przeł. M. Dybowska, Książka i Wiedza, Warszawa 2000.
- Brodski Josif, Martwa natura, w: idem, 82 wiersze i poematy, Zeszyty Literackie, Warszawa 2013.
- Brodski Josif, Postój w pustyni, przeł. W. Woroszyński, w: idem, 82 wiersze i poematy, Zeszyty Literackie, Warszawa 2013.
- Buber Martin, Ja i Ty. Wybór pism filozoficznych, przeł. J. Doktor, IW PAX, Warszawa 1992.
- Buczyńska-Garewicz Hanna, Miejsca, strony, okolice: Przyczynek do fenomenologii przestrzeni, Universitas, Kraków 2006.
- Buszyński Jacek, Leonardo da Vinci, Mona Liza (ok. 1503-1506), w: J. Buszyński, A. Osęka, 100 najszlachetniejszych obrazów, Wiedza Powszechna, Warszawa 1977.
- Cézanne Paul, Być światłoczułą płytą (z rozmów z Joachimem Gasquetem), przeł. A. Serafin, w: R.M. Rilke, Cézanne, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2015.
- Clair Jean, Kryzys muzeów, przeł. J. M. Kłoczkowski, Słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2009.
- Claridge Laura, Tamara Łempicka. Między art deco a dekadencją, przeł. E. Hornowska, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2003.
- Crais Clifton C., Scully Pamela, Sara Baartman and the Hottentot Venus: A Ghost Story and a Biography. Princeton University Press 2009.
- Cuno James, Museum Matters: In praise of the Encyclopedic Museum, University of Chicago Press, Chicago 2011. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226126807.001.0001>
- Danto Arthur Coleman, Po końcu sztuki. Sztuka współczesna i zatarcie się granic tradycji, przeł. M. Salwa, Universitas, Kraków 2013.
- Dickie George, Czym jest sztuka? Analiza instytucjonalna, w: Estetyka w świecie. Wybór tekstów, red. M. Gołaszewska, Kraków 1984.
- Doering Zahava, Strangers, Guests or Clients? Visitor Experiences in Museums, w: "Curator The Museum Journal" 1999, nr 42. Bibliografia 181 <https://doi.org/10.1111/j.2151-6952.1999.tb01132.x>
- Eco Umberto, Podróż do hiperrealności, w: idem, Podziemni bogowie, przeł. P. Salwa, J. Ugniewska, Czytelnik, Warszawa 2007.
- Eco Umberto, Szaleństwo katalogowania, przeł. T. Kwiecień, REBIS, Poznań 2009.
- Edwards Elizabeth, Hart Janice, Introduction. Photographs as objects, w: Photographs, objects, histories: On the Materiality of Images, red. E. Williams, J. Hart Routledge, London-New York 2004. <https://doi.org/10.4324/9780203506493>
- Edukacja muzealna. Antologia tłumaczeń, red. M. Szelaąg, J. Skutnik, Muzeum Narodowe, Poznań 2010.
- Folga-Januszewska Dorota, Muzeum: fenomeny i problemy, Universitas, Kraków 2015. <https://doi.org/10.5604/04641086.1150136>
- Frith Susan, Searching for Sara Baartman, "Johns Hopkins Magazine", June 2009, Vol. 61, No. 3.

- Gadamer Hans Georg, Prawda i metoda. Zarys hermeneutyki filozoficznej, przeł. B. Baran, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.
- Gadamer Hans Georg, Uniwersalność problemu hermeneutycznego, przeł. M. Łukasiewicz, "Pamiętnik Literacki", 1977, z. 4.
- Garwood Christine, Museums In Britain: A History, Shire Publications, Oxford 2014.
- Gołębiewska Maria, Sensotwórcza rola ciała w samopoznaniu według Maurice'a Merleau-Ponty'ego, w: Teksty Drugie, 2004, nr 1-2.
- Hall Edward Twitchell, Ukryty wymiar, przeł. T. Hołówka, Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa 2009.
- Hańderek Joanna, Metamorfozy i muzea, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.
- Hańderek Joanna, Sztuka w muzeum wyobraźni, w: "Estetyka i krytyka" 2011, 21, nr 2.
<https://doi.org/10.5604/16431243.1036430>
- Harasym Zenon, Stare fotografie. Poradnik kolekcjonera, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 2012.
- Heidegger Martin, Bycie i czas, przeł. B. Baran, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.
- Heidegger Martin, Czas światobrazu, przeł. K. Wolicki, w: idem, Drogi lasu, Aletheia, Warszawa 1997.
- Heidegger Martin, Rzecz, w: idem, Odczyty i rozprawy, przeł. J. Mizera, Aletheia, Kraków 2002.
- Heidegger Martin, Źródło dzieła sztuki, przeł. J. Mizera, w: idem, Drogi lasu, Aletheia, Warszawa 1997.
- Heinich Nathalie, Socjologia sztuki, przeł. A. Karpowicz, Warszawa 2010.
- Herbert nieznan. Rozmowy, Zeszyty Literackie, Warszawa 2008.
- Herbert Zbigniew, Barbarzyńca w ogrodzie, Zeszyty Literackie, Warszawa 2004.
- Herbert Zbigniew, Dziwne muzeum, w: idem, Węzeł gordyjski oraz inne pisma rozproszone 1948-1998, t. 1, Biblioteka "Więzi", Warszawa 2008. W kręgu muzealnych przedmiotów 182
- Herbert Zbigniew, Fotografia, w: idem, Wiersze Wybrane, wybór i opracowanie R. Krynicki, Wydawnictwo a5, Kraków 2007.
- Herbert Zbigniew, Labirynt nad morzem, Zeszyty Literackie, Warszawa 2000.
- Herbert Zbigniew, Mali mistrzowie, w: idem, "Mistrz z Delft" i inne utwory odnalezione, Zeszyty Literackie, Warszawa 2008.
- Herbert Zbigniew, Muzealne kłopoty i nadzieje, w: idem, Węzeł gordyjski oraz inne pisma rozproszone 1948-1998, "Więź", Warszawa 2008.
- Herbert Zbigniew, Przedmioty, w: idem, Wiersze wybrane, Wydawnictwo a5, Kraków 2007.
- Herbert Zbigniew, Rekonstrukcja poety, w: idem, Dramaty, Biblioteka "Więzi", Warszawa 2008.
- Ingarden Roman, O naturze ludzkiej w: idem, Książeczka o człowieku, Kraków 1987.
- Jarosz Andrzej, Czapskiego czytanie André Malraux, w: "Quart/Czapski/Numer specjalny" 2(28)/2013.

Kořakowski Leszek, Szukanie barbarzyńcy. Złudzenia uniwersalizmu kulturalnego, w: idem, Czy diabeł moŹe być zbawiony i 27 innych kazań, Kraków 2006.

Kruk Jolanta, Doświadczenie, reprezentacja i działanie wśród rzeczy i przedmiotów: projektowanie edukacyjne, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008.

Kultura i metoda, red. J. Michalik, Eneteia, Warszawa 2011.

Maliszewski Krzysztof, Ciemne iskry. Problem aktualizacji pedagogiki kultury, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2013.

Małkowska Monika, Władcy sztuki, "Rzeczpospolita. Plus minus", 02.01.2016, nr 1 (10334).

Mandelsztam Osip, Słowo i kultura, w: idem, Nieograbiony i nierozgromiony. Wiersze i szkice, przeł. A. Pomorski, OPEN Wydawnictwo Naukowe i Literackie, Warszawa 2011.

Mann Thomas, Śmierć w Wenecji, przeł. L. Staff, w: idem, Opowiadania, Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa 2009.

Marinetti Filippo Tommaso, Akt założycielski i manifest futuryzmu, przeł. M. Czerwiński, w: Artyści o sztuce. Od Van Gogha do Picassa, wybór i opracowanie E. Grabska, H. Morawska, Warszawa 1963.

Melosik Zbyszko, Szkudlarek Tomasz, Kultura, toŹsamość i edukacja. Migotanie znaczeń, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2009.

Merleau-Ponty Maurice, Fenomenologia percepcji, przeł. M. Kowalska, J. Migasiński, Aletheia, Warszawa 2001.

Merleau-Ponty Maurice, Oko i umysł. Szkice o malarstwie, przeł. S. Cichowicz, Słowo/Obraz Terytoria, Gdańsk 1996.

Merleau-Ponty Maurice, Prymat percepcji i jego konsekwencje filozoficzne, w: "Fenomenologia" 2013, nr 11.

Merryman John Henry, Thinking about the Elgin Marbles: Critical Essays on Cultural Property, Art and Law, Kluwer Law International 2000.

Mitchel Robin, Another Means of Understanding the Gaze, w: Black Venus 2010: They Called Her "Hottentot", red. Deborah Willis, Temple University Press 2010. Bibliografia 183

Mitchell Timothy, Egipt na wystawie świata, przeł. E. Klekot, PIW, Warszawa 2001.

Murdoch Iris, Prymat dobra, przeł. A. Pawelec, Znak, Kraków 1996.

Muzeum Brytyjskie: Przewodnik, The British Museum Press, Londyn 2011.

Muzeum sztuki. Antologia, red. M. Popczyk, Universitas, Kraków 2005.

Myśl to forma odczuwania, Susan Sontag w rozmowie z Jonathanem Cottem, przeł. D. Źukowski, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2014.

Nabokov Vladimir, Przezroczyte przedmioty, przeł. J. Kozak, Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa 2011.

Nowicki Wojciech, Odbicie, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2015.

Obrist Hans Ulrich, Krótka historia kuratorstwa, przeł. M. Nowicka, Korporacja ha!art, Kraków 2016.

Ostałowska Lidia, Farby wodne, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2011.

Qureshi Sadiyah, Displaying Sara Baartman, the 'Hottentot Venus', "History of Science" 2004, 42, nr 2.
<https://doi.org/10.1177/007327530404200204>

Pankowska Krystyna, Kultura - sztuka - edukacja w świecie zmian. Refleksje antropologiczno-pedagogiczne, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2013.
<https://doi.org/10.31338/uw.9788323520474>

Panofsky Erwin, Ikonografia i ikonologia, przeł. K. Kamińska w: idem, Studia z historii sztuki, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1971.

Parsons Neil, One body playing many parts - le Betjouana, el Negro, and il Bosquimano, w: "Botswana Journal of African Studies" 2002, 16, nr 1.

Pawlikowska-Jasnorzewska Maria, Nike, w: eadem, Pocałunki, Księgarnia F. Hoesicka, Warszawa 1926.

Piotrowski Piotr, Muzeum krytyczne, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2011.

Popczyk Maria, André Malraux fikcyjny świat sztuki a przestrzeń wirtualna, w: Estetyka wirtualności, red. M. Ostrowicki, Kraków 2005.

Poświatowska Halina, Opowieść dla przyjaciela, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2000.

Proust Marcel, W poszukiwaniu straconego czasu, t. II: W cieniu zakwitających dziewcząt, przeł. T. Żeleński (Boy), PIW, Warszawa 1992.

Rilke Rainer Maria, Listy Rainera Marii Rilkego do Klary Rilke-Westhoff, przeł. i oprac. T. Ososiński, Słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2016.

Rilke Rainer Maria, Poezja nowoczesna, w: idem, Druga strona natury. Eseje, listy i pisma o sztuce, przeł. T. Ososiński, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2010.

Rosiek Stanisław, Zwłoki Mickiewicza. Próba nekrografii poety, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 1997.

Seel Martin, Estetyka obecności fenomenalnej, przeł. K. Krzemieniowa, Universitas, Kraków 2008.

Słownik łacińsko-polski, według słownika H. Mengego i H. Kopii opracował K. Kumaniecki, PWN, Warszawa 1990.

Siapkas Johannes, Sjögren Lena, Displaying the Ideals of Antiquity: The Petrified Gaze, New York 2014. W kręgu muzealnych przedmiotów 184 <https://doi.org/10.4324/9780203105498>

Skutnik Jolanta, Muzeum sztuki współczesnej jako przestrzeń edukacji, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2008.

Sontag Susan, Fotograficzne ewangelie, w: eadem, O fotografii, przeł. S. Magała, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2009.

Sontag Susan, Jak świadomość związana jest z ciałem. Dzienniki, tom 2. 1964-1980, przeł. D. Żukowski, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2013.

Sontag Susan, Widok cudzego cierpienia, przeł. S. Magała, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2016.

Sontag Susan, W Platońskiej jaskini, w: eadem, O fotografii, przeł. S. Magala, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2009.

Sontag Susan, W stronę Artauda, w: eadem, Pod znakiem Saturna, przeł. D. Żukowski, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2014.

Sosnowska Paulina, Arendt i Heidegger. Pedagogiczna obietnica filozofii, Universitas, Kraków 2015.

Staff Leopold, Nike z Samotraki, w: idem, Martwa pogoda, Wydawnictwo J. Mortkowicza, Kraków 1946.

Sudjic Deyan, Język rzeczy. Dizajn i luksus, moda i sztuka. W jaki sposób przedmioty nas uwodzą?, przeł. A. Puchejda, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2013.

Todorov Tzvetan, Ogród niedoskonały. Myśl humanistyczna we Francji, przeł. H. Abramowicz, J.M. Kłoczowski, Czytelnik, Warszawa 2003.

Tuan Yi-Fi, Przestrzeń i miejsce, przeł. A. Morawińska, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

Turner Victor, Proces rytualny. Struktura i antystruktura, przeł. E. Dzurak, PIW, Warszawa 2010.

Urice Stephen, The Beautiful One Has Come - to Stay, w: Imperialism, Art and Restitution, red. J.H. Marryman, Cambridge University Press 2006.

Veblen Thorstein, Teoria klasy próżniaczej, przeł. J. i K. Zagórcy, PWN, Warszawa 1971.

Wallis Mieczysław, Secesja, Arkady, Warszawa 1967.

Welsch Wolfgang, Estetyka i anestetyka, w: Postmodernizm. Antologia przekładów, red. R. Nycz, Kraków 1998.

Wieczorkiewicz Anna, Muzeum ludzkich ciał. Anatomia spojrzenia, Słowo/Obraz Terytoria, Gdańsk 2000.

Wojnar Irena, Muzeum czyli trwanie obecności, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1991.

Wojnar Irena, Sztuka jako podręcznik życia, Nasza Księgarnia, Warszawa 1984.

Wojnar Irena, Perspektywy wychowawcze sztuki, Nasza Księgarnia, Warszawa 1966.

Wright Philip, The Quality of Visitors' Experiences in Art Museum, w: The New Museology, red. P. Vergo, Reaktion Books, London 2006.

Wunenburger Jean-Jacques, Filozofia obrazów, przeł. T. Stróżyński, Słowo/Obraz Terytoria, Gdańsk 2011. Bibliografia 185

Zalasińska Katarzyna, Pojęcie muzealiów w prawie ochrony dziedzictwa kultury, w: Prawo muzeów, red. J. Włodarski, K. Zaidler, Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2008.

Ziębińska-Witek Anna, Historia w muzeach. Studium ekspozycji Holokaustu, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2011.

Żak Justyna, Arthur C. Danto, Po końcu sztuki. Sztuka współczesna i zatarcie się granic tradycji, w: "Sztuka i filozofia" 2015, t. 47.

Żak Justyna, Artyści, odbiorcy i kuratorzy jako arbitrzy dzieł sztuki współczesnej, w: Kryteria wyboru i oceniania w kulturze, red. J. Winnicka-Gburek, B. Dziadzia, Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2017.

Żak Justyna, Kultura konwergencji w przestrzeni muzealnej na przykładzie wybranych berlińskich muzeów, w: Sztuka i wychowanie w kulturze konwergencji. Wyzwoleni i zagubieni w sieci, red. P. Soszyński, M. Zalewska-Pawlak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2015.

Żak Justyna, Postrzeganie dzieł sztuki jako proces tworzenia, w: Sztuka i twórczość, red. K. Pankowska, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2015.